

Arqueologia de les dones

Dades generals

Codi assignatura **100379**
Crèdits ECTS 6
Curs i període 2012-2013, 2on semestre
Lloc Facultat de Filosofia i Lletres
Llengua Castellà

Professora Cristina Rihuete Herrada
Departament de Prehistòria
Grup de recerca ASOME <<http://asome.uab.cat/>>
Despatx B9-117
cristina.rihuete@uab.cat
935 811 187
Horari d'atenció: dl i dx 12:00 a 13:00

Objectius

Els objectius generals de l'assignatura són: (1) analitzar els biaxos androcèntrics de la teoria i la pràctica arqueològiques, (2) conèixer les alternatives proposades des de l'epistemologia i l'activisme feminista, (3) mostrar de forma pràctica el vessant interdisciplinari dels estudis de gènere, (4) aprofundir en les noves metodologies i tècniques d'anàlisi a l'abast de l'arqueologia.

Continguts i metodologia

El programa desenvolupa tres grans blocs temàtics. El primer, de caire introductor, exposa els fonaments de la concepció de les dones a la societat occidental, la trajectòria i pluralitat del moviment feminista i el seu impacte en les ciències socials i els estudis històrics. El segon aprofundeix en conceptes clau de la diferenciació social per raó de sexe como ara sexisme i androcentrisme, desenvolupament de la noció de gènere, implantació dels sistemes patriarcals, la família com a organització social, sexualitat i reproducció o treball i producció. El tercer bloc analitza la trajectòria de l'arqueologia de les dones des de les primeres alternatives als models androcèntrics sobre els orígens de la humanitat i la divisió sexual del treball. Aquesta secció inclou nombrosos casos pràctics de diferents continents i cronologies que abasten els àmbits de les pràctiques funeràries, l'anàlisi espacial dels assentaments, la interpretació de les restes materials en clau social i econòmica, el simbolisme de les representacions figuratives o les noves tècniques de l'arqueologia bio-molecular (anàlisis de paleodieta, filiació i parentiu).

La docència dels dos primers blocs inclou sessions teòriques i debat analític a classe de diferents texts. El tercer bloc es desenvoluparà en format seminari amb la participació activa de l'alumnat mitjançant treballs de realització personal.

Avaluació

La matèria s'avaluarà mitjançant els següents procediments:

1. Ressenya: 20% de la nota.
2. Exercici pràctic: 20% de la nota.
3. Treball de lliure elecció sobre un cas d'estudi: 50% de la nota. Al llarg de les quatre primeres setmanes del curs cada estudiant fixarà la temàtica, l'esquema general i la bibliografia bàsica amb l'ajuda de la professora. Durant la fase de preparació, el treball serà presentat al conjunt de la classe segons un calendari acordat prèviament. El termini de lliurament del treball coincidirà amb el darrer dia de sessions teòriques.
4. Participació activa en el desenvolupament dels seminaris, realització d'exercicis i exposicions orals: 10% de la nota.

La no presentació de qualsevol dels tres treballs obligatoris (punts 1 a 3) implicarà reavaluació mitjançant una prova escrita.

Bibliografia bàsica

Seccions 1 i 2

Butler, J. (1990), *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge, Londres [traducció castellana en Paidós, Barcelona, 2001]

Butler, J. (2004), *Undoing Gender*. Routledge, New York [traducció castellana en Paidós, Barcelona, 2004].

Cavarero, A. (1987) 'Per una Teoria della Differenza Sessuale', en Diotima (1987) *Il Pensiero della Differenza Sessuale*, La Tartaruga, Milano, pàgs. 41-79.

Delphy, Ch. (1985), *Por un feminismo materialista. El enemigo principal y otros textos*. La Sal, Barcelona.

Díaz-Andreu, M. y Sørensen, M.L.S. (1998), *Excavating Women. A History of Women in European Archaeology*. Routledge, Londres.

Fausto-Sterling, A. (2000), *Sexing the Body. Gender politics and the construction of sexuality*. Basic Books, New York [traducció castellana *Cuerpos sexuados. La política de género y la construcción de la sexualidad*, Melusina, Sta. Cruz de Tenerife, 2006].

Gilchrist, R. (1991), "Women's Archaeology? Political Feminism, Gender Theory, and Historical Revisionism", *Antiquity*, 65, pàgs. 495-501.

Haraway, D. (1995), *Ciencia, cyborgs y mujeres*. Cátedra, Col. Feminismos. Madrid.

Lerner, G. (1986), *The Creation of Patriarchy*, Oxford University Press [traducció castellana en Crítica, Barcelona, 1990]

Mérida Jiménez, R.M. (ed.) (2002), *Sexualidades transgresoras. Una antología de estudios queer*. Icaria, Barcelona.

Moreno, A. (1986), *El arquetipo viril protagonista de la historia. Ejercicios de lectura no androcéntrica*. La Sal, Barcelona.

Muraro, L. (2000), "Autoridad y autoría", en Segura, C. y Cerrada, A.L. (eds.), *Las mujeres y el poder. Representaciones y prácticas de vida*. Asociación Cultural Al-Mudayna, Madrid, pàgs. 9-20.

Rivera, M. (1994), *Nombrar el mundo en femenino. Pensamientos de las mujeres y teoría feminista*. Icaria, Barcelona.

Sanahuja Yll, M^a.E. (2001), *Cuerpos Sexuados. Objetos y Prehistoria*. Cátedra, col. Feminismos, Madrid.

Sau, V. (1990), *Diccionario Ideológico Feminista*. 2^a ed., Icaria, Barcelona.

Wylie, A. (2007), "Doing archaeology as a Feminist: Introduction", *Journal of Archaeological Method and Theory*, 14, pàgs. 209-216.

Secció 3

Adovasio, J.M., Soffer, O. Y Page, J. (2007), *The Invisible Sex. Uncovering the true roles of Women in Prehistory*. Left Coast Press, Walnut Creek, California [traducció castellana en Lumen, Barcelona, 2008].

Allen, N., Callan, H., Dunbar, R. y James, W. (eds.) (2001), *Early human kinship. From sex to social reproduction*. Wiley-Blackwell, Oxford

Berrocal, Mª C. (2009), "Feminismo, teoría y práctica de una arqueología científica", *Trabajos de Prehistoria*, 66 (2), pàgs. 25-43.

Brown, T. y Brown, K. (2011), *Biomolecular archaeology. An introduction*. Wiley-Blackwell, Oxford.

Colomer, E., González, P., Montón, S. y Picazo, M. (comp.) (1999), *Arqueología y teoría feminista. Estudios sobre mujeres y cultura material en arqueología*. Icaria-Antrazyt, Barcelona.

Escoriza, T. (2002), "Representations of women in Spanish Levantine rock art. An intentional fragmentation", *Journal of Social Archaeology*, 21(1), pàgs. 81-108.

Gero, J.M. y Conkey, M. (eds.) (1991), *Engendering Archaeology. Women and Prehistory*. Blackwell, Oxford.

Gurven, M. Y Hill, K. (2009), "Why do men Hunt? A reevaluation of "Man the Hunter" and the Sexual Division of Labor", *Current Anthropology*, 50 (1), pàgs. 51-74

Hollimon, S. E. (2011), "Sex and gender in bioarchaeological research", en Agarwal, S.C. y Glencross, B. (eds.), *Social bioarchaeology*. Wiley-Blackwell, Oxford

Joyce, R. A. (2008), *Ancient Bodies, Ancient Lives. Sex, Gender and Archaeology*. Thames & Hudson, Nova York.

López Ruiz, C. y Parra, J. (eds.) (2012), *La Arqueología funeraria desde una perspectiva de género. II Jornadas Internacionales de Arqueología y Género*. UAM ediciones, Madrid.

Montón Subías, S. y Sánchez Romero, M. (eds.) (2008), *Engendering Social Dynamics: The Archaeology of Maintenance Activities*. BAR International Series 1862, Oxford
Millar, B. D. (ed.), *Sex and Gender hierarchies*. Cambridge University Press, Cambridge.

Nelson, Sarah Milledge (2006), *Handbook of Gender in Archaeology*. Altamira Press, Lanham.

Pérez Rodríguez, M., Vila, A. I Escoriza-Mateu, T. (eds.) (2011), *Arqueología feminista: investigación y política Homenaje a Encarna Sanahuja Yll*. Monográfico de RAMPAS (vol. 13), Universidad de Cádiz.

Rihuete, C. (2003), "Esqueletos humanos en la investigación de la diferencia sexual", en Molas, Mª D. y GUERRA, S. (eds.), *Morir en femenino: mujeres, ideología y prácticas funerarias desde la Prehistoria hasta la Edad Media*, Edicions Universitat de Barcelona, Col. Breviaris 7, Barcelona, pàgs. 17-50

Sanahuja Yll, Mª E. (2007), *La cotidianeidad en la Prehistoria. La vida y su sostenimiento*. Icaria-Antrazit, Barcelona.

Sánchez Romero, M. (ed.) (2005), *Arqueología y Género*. Universidad de Granada.

Schmidt. R.A. y Voss, B. (eds.) (2000), *Archaeologies of Sexuality*, Routledge, Londres.

Thornhill, R. y Gangestad, S. W. (2008), *The Evolutionary Biology of Human Female Sexuality*. Oxford University Press.

Walde, D. y Willows, N.D. (eds.) (1991), *The Archeology of gender: proceedings of the twenty-second Annual Conference of the Archaeological Association of the University of Calgary*. University of Calgary, Calgary.

Recursos electrònics

Epistemologia feminista. <http://plato.stanford.edu/entries/feminism-epistemology/>

Filosofia: autores, temàtiques, història (Internet Enclyopedia of Philosophy)
<http://www.iep.utm.edu/>

Mujeres en red. <http://www.mujaresenred.net/>

Ca la dona. <http://www.caladona.org/>

Centro de Documentación de Mujeres Maite Albiz (Euzkadi). <http://www.emakumeak.org/es>

Arqueología de Género. <http://www.facebook.com/pages/Arqueolog%C3%ADa-de-G%C3%A9nero/166142136785490>

Images of Women in Ancient Art (Chris Witcombe)
<http://www.arthistory.sbc.edu/imageswomen/f3-women.html>